

อานิสงส์ของการบริจาคอวัยวะ ตามหลักพระพุทธศาสนา: กรณีการบริจาคไต

พระศรีคัมภีร์ญาณ, รศ.ดร.
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มจร.
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม.

องค์ประกอบพื้นฐานในชีวิตมนุษย์

ถามว่า “ชีวิตมนุษย์ประกอบด้วยอะไรบ้าง ? มีกี่ส่วน ?”

ชีวิตมนุษย์ประกอบด้วย (๑) รูป-ส่วนที่เป็นร่างพร้อมคุณลักษณะและอาการ (๒) เวทนา-ส่วนที่เป็นความรู้สึกสุข ทุกข์ ไม่สุขไม่ทุกข์ (๓) สัญญา-ส่วนที่เป็นความกำหนดหมายจำรู้ (๔) สังขาร-ส่วนที่เป็นการปรุงแต่งทางจิต (๕) วิญญาณ-ส่วนที่เป็นความรู้แจ้งอารมณ์ ทั้งหมดนี้เรียกรวมว่า “ขันธ ๕” ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในชีวิตมนุษย์¹

ขันธ ๕ นี้แบ่งโดยสรุปเป็น ๒ ส่วนคือ

ส่วนที่ ๑ องค์ประกอบส่วนที่เป็นรูป

(๑) องค์ประกอบหลักเรียกว่า มหาภูตรูป

- ปฐวีธาตุ ธาตุดิน ส่วนที่ละเอียด เช่น ความหยาบ ความแข็ง ลักษณะกินเนื้อที่ ส่วนที่หยาบซึ่งมีอยู่ในร่างกายมนุษย์นี้ (ภาษาพระเรียกว่า อากาโร ๒๐) ได้แก่ ฌม(เกสา) ขน(โลมา) เล็บ(นขา) ฟัน(ทนต์) หนัง(ตโจ) เนื้อ(มสฺ) เอ็น(นหารู) กระดูก(อฏฺฐิ) เยื่อในกระดูก(อฏฺฐิมิถฺช) ม้าม(วกก) หัวใจ(หทย) ตับ(ยกน) พังผืด(กิโลมก) **ไต(ปิทฺท)** ปอด(ปปผาส) ใสใหญ่(อนต) ใส่น้อย(อนตคฺณ) อาหารใหม่(อุทรีย) อาหารเก่า(กรีส) มันสมอง(มตถฺลฺลฺก)

นอกจากนี้ ธาตุดิน(ปฐวีธาตุ)ยังปรากฏในรูปแบบอื่นๆ อยู่ในที่ทั่วไปนอกร่างกายมนุษย์ เช่น ดินเหนียว ดินทราย ท่อนไม้ โลหะ หรือแม้กระทั่งแร่ธาตุต่างๆ ที่เป็นของแข็งก็นับเข้าในธาตุดินนี้เช่นกัน

¹ ในเรื่องนี้ ควรใช้คำว่า “องค์ประกอบพื้นฐานใน...” ไม่ควรใช้คำว่า “องค์ประกอบพื้นฐานของ...” เพราะคำว่า “ของ...” หมายถึงสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นของชีวิตมนุษย์ ส่วนคำว่า “ใน...” หมายถึงว่า ในชีวิตมนุษย์มีสิ่งหนึ่งที่เรียกว่า “ขันธ ๕” ดังกล่าวแล้ว

นอกจากนี้ ธาตุไฟ(เตโชธาตุ)ยังปรากฏในรูปแบบอื่นๆ อยู่ในที่ทั่วไปนอกร่างกายมนุษย์ เช่น ไฟที่เตาไฟไฟไหม้ป่า กระแสไฟแฝงสถิตในที่ต่างๆ แสงอาทิตย์ หรือแม้กระทั่งแร่ธาตุต่างๆ ที่มีลักษณะ ร้อน มีคุณสมบัติเผาไหม้ก็นับเข้าในธาตุไฟนี้เช่นกัน

(๒) องค์ประกอบรองเรียกว่า อุปาทายรูป

รูปที่เป็นองค์ประกอบรองนี้ ภาษาพระเรียกว่า “อุปาทายรูป” แปลว่า รูปอาศัย หมายถึง อาศัยองค์ประกอบหลัก(มหาภูตรูป) มีลักษณะเชิงรูปธรรมก็มี เช่น ตา หู จมูก ลิ้น กาย มีลักษณะเชิงอารมณ์³ ก็มี เช่น รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสทางกาย มีลักษณะเชิงสภาวะก็มี เช่น ความเป็นหญิง ความเป็นชาย ความอ่อน ความแข็ง เป็นกริยาอาการก็มีเช่น ความเคลื่อนไหวทางกาย ความเคลื่อนไหวทางวาจา

รูปส่วนที่องค์ประกอบรองนี้ อาศัยรูปที่เป็นองค์ประกอบหลักอยู่ ถ้าไม่มีรูปที่เป็นองค์ประกอบหลัก รูปที่เป็นองค์ประกอบรองก็มีไม่ได้ จึงชื่อว่า “อุปาทายรูป”

องค์ประกอบส่วนที่เป็นรูปทั้ง ๒ ประการเหล่านี้(มหาภูตรูปและอุปาทายรูป) เพื่อให้เข้าใจง่าย จะเรียกว่าเป็นองค์ประกอบภายนอกก็ได้โดยเฉพาะองค์ประกอบหลัก(คือมหาภูตรูป)นั้น เจริญเติบโตได้ด้วยการกินอาหารที่เป็นค่าๆ(กวฬิงการาหาร) มีการชำระธาตุทรุโทรมไปตามอายุขัย เมื่อชำระธาตุทรุโทรมก็บำรุงให้อยู่ในสภาพดีได้มีการแตกหักเมื่อถูกกระทบกระทั่ง มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป เป็นธรรมดาอยู่ภายใต้กฎไตรลักษณ์คือ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา มีเกิด แก่ เจ็บตายเป็นธรรมดา เมื่อตาย⁴ ก็เอาไปฝังหรือเอาไปเผาตามประเพณีทางศาสนา ถูกฝังเนาเปื่อยผุพังไปตามกาลเวลา หรือถูกเผาเป็นเถ้าถ่านเหลือแต่ซากอยู่บนพื้นโลกนี้ไม่ได้ตามไปเกิดในภพหน้าชาติหน้า

³ คำว่า “อารมณ์” ในที่นี้หมายถึงสิ่งที่ตาเห็น(รูป) สิ่งที่หูได้ยิน(เสียง) สิ่งที่จมูกได้กลิ่น(กลิ่น) สิ่งที่ลิ้นได้ลิ้ม(รส) และสิ่งที่กายได้สัมผัส(สัมผัสทางกาย)

⁴ คำว่า “ตาย” ในที่นี้หมายถึงการตายของคนสัตว์ สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ที่เราทั้งหลายเชื่อว่า เมื่อตายแล้วจะไปเกิดในภพใหม่ชาติใหม่ เรียกการตายแบบนี้ว่า “สมมติมรณะ” ที่นิยมพูดกันว่า “เกิด แก่ เจ็บ ตาย”

ส่วนที่ ๒ องค์ประกอบส่วนที่เป็นนาม

(๑) องค์ประกอบหลักเรียกว่า จิต

จิต⁵ ทำหน้าที่ ๑๔ อย่าง กล่าวเฉพาะหน้าที่หลัก ๘ อย่าง ประกอบด้วย

- (๑) รับรู้/รู้แจ้งอารมณ์ทางมโนทวาร เรียกว่า มโนวิญญาณ
- (๒) รับรู้/รู้แจ้งอารมณ์ทางตา เรียกว่า จักขุวิญญาณ
- (๓) รับรู้/รู้แจ้งอารมณ์ทางหู เรียกว่า โสทวิญญาน
- (๔) รับรู้/รู้แจ้งอารมณ์ทางจมูก เรียกว่า ฆานวิญญาน
- (๕) รับรู้/รู้แจ้งอารมณ์ทางลิ้น เรียกว่า ชิวหาวิญญาน
- (๖) รับรู้/รู้แจ้งอารมณ์ทางกาย เรียกว่า กายวิญญาน
- (๗) ทำหน้าที่เคลื่อนจากภพเก่า เรียกว่า จุติจิต
- (๘) หน้าที่เกิดในภพใหม่ เรียกว่า ปฏิสนธิจิต

เวลาที่จิตทำหน้าที่เกิดในภพใหม่(ปฏิสนธิจิต)นี้แหละ เรียกตามภาษาพระพุทธศาสนาว่า “กายมनुषย์” เช่น ในปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ ว่า “ภิกษุจงใจพรากกายมनुษย์จากชีวิต หรือแสวงหา คัสตราพรากกายมनुษย์จากชีวิต เป็นปาราชิก หาสังวาสมิได้”

คำว่า “กายมनुษย์” ในที่นี้ คือจิตดวงแรก(ปฐมจิต) ซึ่งหมายถึงปฏิสนธิจิตนั่นเอง

ถามว่า “เพราะเหตุไร จึงเรียกว่า กายมनुษย์ ?”

ที่ท่านเรียกอย่างนั้น เพราะจิตเมื่อทำหน้าที่เกิดในภพใหม่(ปฏิสนธิจิต)ย่อมมีคุณสมบัติ พิเศษมากกว่าจิตเมื่อทำหน้าที่อย่างอื่นนั่นก็คือว่า “จิตดวงแรก(ปฐมจิต-ปฏิสนธิจิต)” นี้ หมายถึง ชีวิต มनुษย์ทั้งชีวิตประกอบด้วยคุณสมบัติที่พร้อมจะเจริญเติบโตเป็นอวัยวะส่วนต่างๆ ในร่างกายมनुษย์ ไม่ได้หมายความว่าเฉพาะองค์ประกอบฝ่ายนามในส่วนที่เป็นจิตเท่านั้น

ถามว่า “ข้อนี้มีลักษณะเหมือนกับอะไร ?”

เหมือนกับเมล็ดพันธุ์พืชต่างๆ เช่น เมล็ดมะม่วง เมล็ดขนุน มีคุณสมบัติพร้อมที่จะงอกเป็น ลำต้น กิ่งก้าน ใบ และก่อดอกออกผล เมื่อเรานำไปปลูกย่อมจะงอกงามเป็นกิ่งก้านใบและทำยที่สุด ก็ออกดอกออกผล

⁵ คำว่า “จิต” ในที่นี้ หมายถึง ธรรมชาติที่รู้อารมณ์ สภาพที่นึกคิด ความคิด ที่เรานิยมเรียกว่า “ใจ” ภาษาพระพุทธศาสนานิยมใช้คำว่า “วิญญาณ” เป็น ๑ ในชั้น ๕ คำว่า “ใจ” ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงหัวใจที่เป็นก้อนเนื้อ แต่เป็นองค์ประกอบในชีวิตส่วนที่เป็นนามธรรม มีความยิ่งใหญ่เกินกว่าที่เราเข้าใจมากนัก

(๒)องค์ประกอบรองเรียกว่าเจตสิก

“เจตสิก” คือธรรมชาติที่ประกอบกับจิต อากาหรือคุณสมบัติต่างๆ ของจิต เช่น ความโลภ ความโกรธ ความหลง ศรัทธา เมตตา สติ ปัญญา เป็นต้น

องค์ประกอบส่วนที่เป็นนามทั้ง ๒ ประการเหล่านี้(จิตและเจตสิก) เพื่อให้เข้าใจง่าย จะเรียกว่า เป็นองค์ประกอบภายในก็ได้ โดยเฉพาะองค์ประกอบหลัก(คือจิต)นั้น มีความงอกงามดำรงอยู่ และดำเนินต่อไปได้ด้วยการเสพ(กิน)อาหารที่เป็นนามธรรม⁶ไม่มีการชำรุดทรุดโทรมไปตามอายุขัย ไม่มีการแตกหัก มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไปตามเหตุปัจจัย อยู่ภายใต้กฎไตรลักษณ์คือ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา มีการเกิด-ดับอยู่ตลอดเวลา แต่ไม่มีการเกิด แก่ เจ็บ ตายเหมือนองค์ประกอบส่วนที่เป็นรูป เมื่อร่างกายตายแล้วถูกนำไปฝังหรือถูกนำไปเผา จิตนี้ก็ไม่เนาเปื่อยผุพัง หรือไม่ได้ถูกเผาเป็นเถ้าถ่านเหมือนกับร่างกาย แต่กลับทำหน้าที่สืบต่อไป นั่นคือทำหน้าที่ไปเกิดในภพใหม่ ชาติใหม่

ความสำคัญและคุณภาพของอวัยวะในร่างกายมนุษย์ (องค์ประกอบพื้นฐานส่วนที่เป็นรูป-มหาภูตรูป)

อวัยวะส่วนต่างๆ ในร่างกายมนุษย์ซึ่งเป็นองค์ประกอบฝ่ายรูป(มหาภูตรูป) มีความสำคัญ และคุณภาพแตกต่างกัน อาจแบ่งได้เป็น ๒ ระดับ ดังนี้

ความสำคัญและคุณภาพพระระดับที่ ๑ เช่น หนัง (ตโจ) เนื้อ (มंस) เอ็น (นหารู) กระดูก (อฏฐิ) เยื่อในกระดูก (อฏฐิมิณซี) หัวใจ (หทย) ตับ (ยกนิ) **ไต (ปิทัก)** ปอด (ปปผาส) ใสใหญ่ (อนต์) ใส่น้อย (อนตคณ) มันทมอ (มตถลุงค)

ความสำคัญและคุณภาพพระระดับที่ ๒ เช่น ผม (เกสา) ขน (โลมา) เล็บ (นขา) ฟัน (ทนต์) ม้าม (วกก) พังผืด (กิโลมก) อาหารใหม่ (อุทรีย) อาหารเก่า (กรีส)

หลักฐานที่แสดงความสำคัญและคุณภาพของอวัยวะแต่ละส่วนในร่างกายมนุษย์ พอจะเห็นได้จากเรื่องมังสชาติก ดังนี้

⁶ “อาหารที่เป็นนามธรรม” ในที่นี้ หมายถึง (๑) ผัสสะ-การปฏิสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ (๒) มโนสัญญาเจตนา-ความจงใจ (๓) วิญญาน-การรับรู้เสพเสวยปรากฏการณ์

“ไต” มีความสำคัญและคุณภาพพระดับที่ ๑ เป็นอวัยวะที่จัดอยู่ในองค์ประกอบฝ่ายรูป อยู่ในกลุ่มปฐวีธาตุ มีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ เพราะทำหน้าที่สำคัญหลายอย่างในร่างกายของมนุษย์ ไตเปรียบเสมือนเครื่องกรองชนิดพิเศษที่มีความมหัศจรรย์และมีความจำเป็นอย่างมากในการดำรงชีวิต คอยทำหน้าที่ขับของเสียและสารเคมีส่วนเกินออกจากร่างกาย

หน้าที่สำคัญอันสำคัญยิ่งของไตคือการสร้างปัสสาวะ ซึ่งจะช่วยขับของเสียที่เกิดจากการเผาผลาญอาหารต่างๆ ที่มนุษย์กินเข้าไป และช่วยในการรักษาความปกติของน้ำและเกลือแร่ในร่างกาย นอกจากนั้นไตยังมีหน้าที่ในการสร้างสารที่ควบคุมความดันโลหิต และสารที่ช่วยกระตุ้นการสร้างเม็ดเลือดแดง ดังนั้น เมื่อไตทำงานน้อยลงมักเกิดปัญหาความดันโลหิตสูง และโลหิตจางจึงถือว่าไตเป็นอวัยวะสำคัญและมีคุณภาพสูง ทำหน้าที่คัดกรองของเสียแล้วขับออกไปจากร่างกาย ทำหน้าที่สร้างเครื่องมือซึ่งจะทำให้เกิดภูมิคุ้มกันในร่างกาย⁷

อานิสงส์ของการบริจาคไต

“บริจาค” แปลว่า การสละ แม้จะมีความหมายกว้างกว่า คำว่า “ทาน” (ซึ่งแปลว่า การให้) แต่ก็ใช้แทนกันและกันได้ ตามหลักการบำเพ็ญธรรมของพระโพธิสัตว์(ซึ่งก็คือหลักพระพุทธศาสนา นั่นเอง) การสละหรือการให้นี้มี ๓ ระดับ คือ (๑) ระดับต้น เรียกว่า ทานบารมี (๒) ระดับกลาง เรียกว่า ทานอุปปารมี (๓) ระดับสูง เรียกว่า ทานปรมัตถบารมี

นัยแห่งการสละทั้ง ๓ ระดับ พอจะอธิบายให้เห็นภาพได้จากพุทธภาษิตนี้

จเซ ธนํ อังควรสส เหตุ
 องคํ จเซ ชีวิตํ รกขมาโน
 องคํ ธนํ ชีวิตญจาปิ สพพํ
 จเซ นโร ฆมมมนุสสรนโต ฯ

พึงสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ เมื่อจะรักษาชีวิต

พึงสละอวัยวะ เมื่อคำนึงถึงธรรม

พึงสละได้ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นอวัยวะ ทรัพย์ และแม้ชีวิต

⁷ หน้าที่ส่วนนี้ของไต น่าจะตรงกับที่นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาครั้งโบราณบอกว่า “อาหารที่มนุษย์กลืนกินเข้าไป(กวนหิงการาหาร) จะได้รับการจัดแบ่งเป็น ๕ ส่วนคือ (๑) เป็นอาหารพยาธิ (๒) เป็นปัสสาวะ (๓) เป็นอุจจาระ (๔) เป็นสารอาหาร (๕) เป็นถ้ำถ่าน” ไตนั่นเองอาจทำหน้าที่จัดแบ่งอาหารที่มนุษย์กลืนกินเข้าไปนี้

(๒) ไตทำหน้าที่ขับของเสียและสารเคมีส่วนเกินออกจากร่างกาย

เมื่อคัดกรองสิ่งที่ไม่ดีไม่ให้เข้ามาสู่ชีวิตแล้ว อาจจะมีสิ่งที่ไม่ดีซึ่งหลงเหลืออยู่ในชีวิตหรือ บางอย่างเมื่อก่อนดีแต่ต่อมาอาจเปลี่ยนสภาพเป็นสิ่งที่ไม่ดี ผู้บริจาคไตซึ่งทำหน้าที่ขับของเสียและ สารเคมีส่วนเกินออกจากร่างกายย่อมจะได้รับอานิสงส์คือมีเครื่องมือขับไล่สิ่งที่ไม่ดีเหล่านี้ออกไปจาก ชีวิต "เครื่องมือ" ในที่นี้อาจจะหมายถึงสติปัญญาความรู้ของเราเองที่จะรู้ว่าอะไรเหมาะสมอะไรไม่เหมาะสม กับชีวิตเรา หรือหมายถึงกัลยาณมิตรที่คอยช่วยเหลือเราให้พ้นภัยพิบัติ

(๓) ไตทำหน้าที่สร้างปัสสาวะซึ่งจะช่วยขับของเสียที่เกิดจากการเผาผลาญอาหารต่างๆ ออกจากร่างกาย

ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ปุถุชนคนมีกิเลสทั้งหลาย มีความไม่ได้อยู่หลายรูปแบบเกิดขึ้น ตลอดเวลา เช่น การแก่งแย่งทะเลาะกัน ความล้มเหลวจากการประกอบธุรกิจ เหล่านี้ล้วนเกิด จากกิเลสภายในจิตใจของเราเอง เกิดจากความโลภ(โลภะ)ก็ดี เกิดจากความโกรธ(โทสะ)ก็ดี เกิดจาก ความหลง(โมหะ)ก็ดี ผู้บริจาคไตซึ่งทำหน้าที่สร้างปัสสาวะซึ่งจะช่วยขับของเสียที่เกิดจากการเผาผลาญ อาหารต่างๆออกจากร่างกาย ย่อมจะได้รับอานิสงส์คือมีกลไกในชีวิตที่จะสร้างพลังจิตฝ่ายบวก และพลังสติปัญญาซึ่งเปรียบเหมือนน้ำที่จะมาช่วยขับสิ่งที่ไม่ดีอันเกิดจากความโลภ ความโกรธ ความหลงของเราเอง

(๔) ไตทำหน้าที่รักษาความปกติของน้ำและเกลือแร่ในร่างกาย

ชีวิตของเราทั้งหลายมีทั้งความดีและความไม่ดีรวมอยู่ด้วยกัน⁸ ชีวิตประจำวันของเรามีสุขบ้าง ทุกข์บ้างคละเคล้าปะปนกันไปเป็นเรื่องปกติธรรมดาแต่ชีวิตยังดำเนินต่อไปได้ตามปกติ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะความดีกับความไม่ได้อยู่ในภาวะสมดุลกัน เมื่อใดก็ตามที่ความดีมากเกินไปเหลือล้นจนบรรลุเป็น พระอรหันต์ เราทั้งหลายก็ไม่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์อยู่บนโลกนี้ เมื่อใดก็ตามที่ความไม่ดีมากเกินไปเหลือล้น เราทั้งหลายก็ไม่ได้มาเกิดอยู่บนโลกนี้เหมือนกัน ผู้บริจาคไตซึ่งทำหน้าที่รักษาความปกติของน้ำ และเกลือแร่ในร่างกาย ย่อมได้รับอานิสงส์คือมีกลไกที่จะช่วยปรับความสมดุลในชีวิตให้ดำเนินไป ด้วยความราบรื่น เป็นบุคคลที่มีความสมดุลในการดำเนินชีวิต มีชีวิตที่ลงตัวไม่ว่าจะเป็นชีวิตครอบครัว หน้าที่การงาน การอยู่ร่วมกับสังคมทุกระดับ

⁸ "ความดี" ในที่นี้ หมายถึง กุศลเจตสิก-คุณสมบัติฝ่ายดีงามของจิต เช่น สัทธา-ความเชื่อ, สติ- ความระลึกได้, หิริ-ความละอายต่อบาปส่วน "ความไม่ดี" หมายถึง อกุศลเจตสิก-คุณสมบัติฝ่ายไม่ดีงามของจิต เช่น โลภะ-ความโลภ, โทสะ-ความโกรธ, โมหะ-ความหลง, อิสสา-ความริษยา, มานะ-ความถือตัว, ทิฏฐิ-ความเห็นผิด

ประการที่ ๒ เปรียบเทียบได้ว่า จิตเมื่อจะทำหน้าที่เกิดในภพใหม่(ปฏิสนธิจิต)ย่อมมีคุณสมบัติพิเศษมากกว่าจิตเมื่อทำหน้าที่อย่างอื่น เป็นจิตประกอบด้วยคุณสมบัติที่พร้อมจะสร้างสรรค์สิ่งอันเจริญเติบโตเป็นอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายมนุษย์ เหมือนกับเมล็ดพันธุ์พืชต่างๆ เช่น เมล็ดมะม่วง เมล็ดขนุน ซึ่งมีคุณสมบัติพร้อมที่จะงอกเป็นลำต้น กิ่งก้าน ใบ และก่อดอกออกผล เมื่อเรานำไปปลูก ย่อมจะงอกงามเป็นกิ่งก้านใบและท้ายที่สุดก็ออกดอกออกผล แต่ในขณะที่เป็นเมล็ดอยู่นั้น บอกไม่ได้ว่าส่วนไหนของเมล็ดคือลำต้น กิ่งก้าน ใบ ของมะม่วงและขนุน กรณีของปฏิสนธิจิตก็เช่นเดียวกัน บอกไม่ได้ว่าส่วนไหนคือผม ขน เล็บ ฟัน หนัง

(๒) บริจาคอวัยวะในชาตินี้

จะได้รับผลตอบแทนเป็นอวัยวะชนิดเดียวกันในชาติหน้าหรือไม่

ถามต่อว่า “ถ้าได้รับผลตอบแทนเป็นอวัยวะชนิดเดียวกันกับที่บริจาคไว้ในชาตินี้ จะทำให้เป็นคนมีอวัยวะเกินจำนวนหรือไม่ เช่น มี ๓ ขา มี ๓ ไต ?”

คำถามแบบนี้อาจเกิดขึ้นได้ เพราะคนยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนกันอยู่มากเกี่ยวกับประเด็นว่า “ให้ข้าวแล้วจะได้รับข้าวเป็นผลตอบแทน ให้เงินแล้วจะได้รับเงินเป็นผลตอบแทน ให้อวัยวะชนิดนี้ แล้วจะได้รับอวัยวะชนิดนี้เป็นผลตอบแทน”

ความจริง ความสัมพันธ์ระหว่างกรรม(คือการให้)กับผลของกรรม(คือการให้)ตามหลักพระพุทธศาสนา ไม่ได้เป็นเส้นตรงเสียทีเดียว มีข้อความพอให้เห็นเป็นตัวอย่างได้บ้าง ในพระพุทธศาสนา เป็นการให้คำตอบได้ระดับหนึ่งว่า “ให้สิ่งไหนหรือทำอะไรในชาตินี้แล้ว จะได้รับอะไรเป็นผลตอบแทนในชาติหน้า” ปรากฏข้อความในจุฬกัมมวิภังคสูตร สรุปลงความได้ว่า

- คนผู้มีนิสัยเอ็นดู ให้ความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อแผ่สรรพสัตว์ ตายไปเกิดในสวรรค์ หรือถ้ามาเกิดเป็นมนุษย์จะเป็นคนมีอายุยืน
- คนผู้มีนิสัยโอบอ้อมอารีเว้นจากการเบียดเบียนสัตว์ เว้นจากการทุบตีด้วยฝ่ามือ ด้วยก้อนดิน ด้วยท่อนไม้ หรือด้วยศาสตรา ตายไปเกิดในสวรรค์ หรือถ้ามาเกิดเป็นมนุษย์จะเป็นคนมีโรคน้อย
- คนผู้มีนิสัยไม่ตรีไม่โกรธ ไม่แค้นเคือง ถูกเขาวาเล็กน้อยก็ไม่ขัดใจ ไม่โกรธเคือง ไม่พยายาบท ให้อภัยเสมอ ตายไปเกิดในสวรรค์ หรือถ้ามาเกิดเป็นมนุษย์ จะเป็นคนมีผิวพรรณดี

- คนผู้มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ชอบเข้าไปหาสมณะหรือพราหมณ์แล้วสอบถามเรียนรู้อะไร เป็นกุศลหรืออกุศล อะไรมีโทษหรือไม่มีโทษ อะไรควรเสพหรือไม่ควรเสพเป็นต้น ตายไปเกิดในสวรรค์ หรือถ้ามาเกิดเป็นมนุษย์ จะเป็นคนมีปัญญาดี

อีกตัวอย่างหนึ่ง ซึ่งพอจะอนุมานได้ว่า “เมื่อเราให้อะไรแก่ใครแล้ว ผลที่ได้รับกลับคืนมา ควรจะเป็นอะไร เช่นให้ข้าวแก่นาย ก.แล้ว มีค่าเท่ากับให้อะไร ให้ประทีปโคมไฟ(หรือแสงสว่าง) แก่นาย ก.แล้ว มีค่าเท่ากับให้อะไร ” ดังพุทธภาษิตในกนิททสูตรว่า

อนนโท พลโท โหติ	วตถโท โหติ วณณโท
ยานโท สุขโท โหติ	ทีปโท โหติ จกขุโท
โส จ สพพโท โหติ	โย ททาติ อุปสสย
อมตนทโท จ โส โหติ	โย ธมมมนุสาสติ ฯ

ผู้ให้ข้าว ชื่อว่าให้กำลัง ผู้ให้ผ้า ชื่อว่าให้วรรณะ ผู้ให้ยาน ชื่อว่าให้ความสุข
 ผู้ให้ประทีป ชื่อว่าให้จักขุ และผู้ให้ที่พัทอาศัย ชื่อว่าให้ทุกสิ่งทุกอย่าง
 ส่วนผู้ที่พร่ำสอนธรรม ชื่อว่าให้สิ่งอันเป็นอมตะ

ข้อความจากพุทธภาษิตนี้ พอจะนำมาประกอบการพิจารณาคำตอบได้ระดับหนึ่งว่า “ให้ข้าวแล้วจะได้รับข้าวหรือจะได้รับกำลังเป็นการตอบแทน ให้ยานพาหนะแล้วจะได้รับยานพาหนะ หรือจะได้รับความสุขหรือความสะดวกสบายเป็นการตอบแทน”

จากกรณีตัวอย่างเหล่านี้ จะเห็นได้ว่า เมื่อเราทั้งหลายให้สิ่งใด ถ้าเป็นการให้สิ่งดีงามหรือ ความดีงาม สิ่งที่ได้รับตอบแทนมาจะมี ๓ ลักษณะคือ

- (๑) ทำให้มีสิ่งที่ดีงามซึ่งไม่เคยมีมาก่อน เช่น ไม่เคยมีทรัพย์สมบัติก็มีทรัพย์สมบัติ ไม่เคยมีบริวารพวกพ้องก็มีบริวารพวกพ้อง ไม่เคยมียศก็มียศ
- (๒) เพิ่มพูนสิ่งดีงามที่มีอยู่แล้วให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นเช่น มีทรัพย์สมบัติอยู่แล้วก็มีมากยิ่งขึ้น มีสุขภาพแข็งแรงอยู่แล้วก็แข็งแรงยิ่งขึ้น มีอวัยวะสมบูรณ์อยู่แล้วก็สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ไม่ได้เป็นไปในลักษณะที่ว่า มีอวัยวะสมบูรณ์อยู่แล้วก็ได้รับอวัยวะเพิ่มขึ้นอีกอันหนึ่ง
- (๓) ป้องกันสิ่งไม่ดีงามไม่ให้เข้ามาในชีวิต และกำจัดปัดเป่าสิ่งที่ไม่ดีงามให้ออกไปจากชีวิต

